

МЕТОДИ ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У УЧНІВ

Волошина Оксана Василівна

Україна, м. Вінниця, державний педагогічний університет ім.М.Коцюбинського
В статті указаны основные методы воспитания толерантности и соответствующие им методы самовоспитания, опираясь на синергетический подход.

1. Спираючись на синергетичний підхід, ми виділяємо методи виховання і відповідні їм методи самовиховання.

2. Так, впливаючи на інтелектуальну сферу, використовується, перш за все, метод переконування. Цей метод передбачає розумний доказ необхідності толерантної поведінки. Переконаванню відповідає самопереконавання – метод самовиховання, який передбачає, що діти свідомо, самостійно у процесі пошуку рішень певної соціальної проблеми формують у себе толерантні погляди.

3. Методи впливу на емоційну сферу дитини передбачають формування необхідності навичок у керуванні своїми емоціями, конкретними почуттями, розумінням своїх емоційних станів та причин, що їх породжують. Метод, який впливає на емоційну сферу дитини, є навіювання. Процес навіювання часто супроводжується процесом самонавіювання, коли дитина намагається сама собі навіяти емоційну оцінку своїй поведінці, немов питаючи: „Що б мені сказали у цій ситуації вчитель або батьки?”

4. Метод впливу на мотиваційну сферу включає стимулювання, в основі якого лежить формування у дітей усвідомленого спонукання їх життєдіяльності. Методи стимулювання допомагають зрозуміти дитині зміст своєї поведінки, вибір відповідних мотивів і відповідної їй мети, тобто тому, що складає суть мотивації.

5. Домінуючий вплив на формування вольової сфери можуть справити методи вимагання та вправи. Вимагання суттєво впливає на процес самовиховання людини, і як наслідок його реалізації є вправи. Результат вправ – навички та звички – стійкі якості особистості.

6. Метод впливу на сферу саморегуляції – це метод корекції. Цей метод спрямований на те, щоб створити умови, за яких дитина вносить зміни у свою поведінку в стосунках з людьми. Така корекція може відбуватися на підставі зіставлення вчинку дитини з общеприйнятими нормами, аналізу наслідків вчинка, уточнення мети діяльності.

Корекція неможлива без самокорекції

7. Методи впливу на предметно-практичну сферу спрямовані на розвиток у дітей якостей, які допомагають людині реалізувати себе й як істоту суцільно суспільну, й як неповторну індивідуальність. Методи організації діяльності і поведінки вихованців у спеціально створених умовах називають методами виховних ситуацій.

8. Методи впливу на екзистенційну сферу спрямовані на включення учнів у систему нових для них стосунків. В умовах школи корисо використовувати вправи по формуванню у дітей здібності до суджень на підставі принципу справедливості, ще краще – вирішувати так звані ділеми Л.Кольберга. Відповідним методу ділем методом самовиховання є рефлексія, яка означає процес роздуму індивідом про те, що відбувається у його особистій свідомості.

9. Таким чином, виділені наступні домінуючі бінарні методи виховання та самовиховання толерантності: переконання і самопереконавання (інтелектуальна сфера); стимулювання і мотивація (мотиваційна сфера); навіювання і самонавіювання (емоційна сфера); вимоги і вправи (вольова сфера); корекція і самокорекція (сфера саморегуляції); виховні ситуації і соціальні спроби-дослідження(предметно-практична сфера); метод дилем і рефлексія (екзистенціальна сфера) [48, с.33-47].

1. Рожков М.И., Байбородова Л.В., Ковальчук М.А. Воспитание толерантности у школьников: Учебно-методическое пособие - Ярославль. 2003. – 192 с.
2. Федоренко Л.Г. Толерантность в общеобразовательной школе: Методические материалы – СПб.: КАРО, 2006. – 128 с.